

Instructieblad voor de oefenpartner: hoe kunt u het herkennen en schrijven van letter(combinatie)s oefenen.

Om *luisterwoorden* goed te schrijven is het erg belangrijk dat uw kind de klanken van de Nederlandse taal kent en de letter(combinatie)s die bij deze klanken horen goed kan herkennen en schrijven. Vaak oefenen is hierbij belangrijk. Het is beter om meerdere keren kort te oefenen dan één keer lang. Over het algemeen heeft het de voorkeur om elke dag vijf tot tien minuten te oefenen, al naar gelang de vorderingen. Dit oefenen kan thuis, in een rustige omgeving aan tafel gebeuren. U kunt ook op een speelse manier oefenen, bijvoorbeeld op de bank (“schrijf de /áá/ eens op mijn rug”), in een ruimte met beslagen ramen (“schrijf de /à/ eens op het raam”) of tijdens het spelen op het strand (“schrijf eens een lange klinker in het zand”).

Wanneer uw kind tijdens de behandeling een nieuw soort klanken aangeboden krijgt, krijgt het de bijbehorende letterkaartjes mee naar huis. Vanaf dat moment kunt u oefenen met het herkennen van de letter(combinatie)s die horen bij de betreffende klanken. De behandelaar zal aangeven vanaf welk moment u tevens kunt gaan oefenen met het schrijven van de letter(combinatie)s.

Let op: Belangrijk bij het oefenen met de klanken en bijbehorende letter(combinatie)s is dat zowel u als uw kind de letter(combinatie)s niet alfabetisch, maar *fonetisch* verklankt (u zegt dan hoe de letter klinkt); het gaat er telkens om hoe de letter(combinatie) in een woord klinkt.

De doffe klinkers (rood gedrukt op de letterkaartjes) dienen allemaal als /ù/ verklankt te worden.

Let op: Bij het thuis oefenen mag uw kind het spellingschrift gebruiken om (nog) niet beheerste kennis op te zoeken of om het gemaakte werk te controleren.

Hieronder volgt een voorbeeld van een oefening voor het herkennen van de letter(combinatie)s van één soort klanken (bijvoorbeeld alle korte klinkers of alle lange klinkers); u voert de oefening uit met behulp van de letterkaartjes. Bespreek eventueel vooraf, met behulp van het spellingschrift, over welk soort klanken de oefening gaat en wat dit voor een soort klanken zijn.

Benodigd materiaal: letterkaartjes
vlakke ondergrond (tafel)

- ☐ U legt alle letterkaartjes van één soort klanken (bijvoorbeeld alle korte klinkers) voor uw kind op tafel en laat uw kind het letterkaartje pakken met de letter(combinatie) die hoort bij de klank die u noemt.
 - u legt alle letterkaartjes van één soort klanken neer (bijvoorbeeld alle korte klinkers)
 - u zegt: “geef me het letterkaartje dat hoort bij de /../ (bijvoorbeeld “korte klinker /à/”)”
 - wanneer het juist is, zegt u: “goed zo”
 - wanneer het niet juist is, wijst u het goede letterkaartje aan en zegt u: “dit is de /../”

Hieronder volgen enkele voorbeelden van oefeningen voor het herkennen van de letter(combinatie)s van alle (of meerdere) soorten klanken door elkaar; u voert de oefeningen uit met behulp van de letterkaartjes. Bespreek eventueel vooraf, met behulp van het spellingschrift, over welk soort klanken de oefening gaat en wat dit voor een soort klanken zijn.

Benodigd materiaal: letterkaartjes
spellingschrift
vlakke ondergrond (tafel)

- ☐ U legt alle letterkaartjes van de verschillende soorten klanken waarmee u oefent op tafel in groepjes. Wanneer u met alle soorten klanken oefent, maakt u zes groepjes: korte klinkers, lange klinkers, bijzondere klinkers, doffe klinkers, medeklinkers en bijzondere medeklinkers. Vervolgens laat u uw kind het letterkaartje pakken met de letter(combinatie) die hoort bij de klank die u noemt.
 - de letterkaartjes liggen in groepjes op tafel
 - u zegt: “geef me het letterkaartje dat hoort bij de klank /../ (bijvoorbeeld “lange klinker /áá/”)
 - wanneer het juist is, zegt u: “goed zo”
 - wanneer het niet juist is, wijst u het goede letterkaartje aan en zegt u: “dit is de /../”
- ☐ U legt alle letterkaartjes van de verschillende soorten klanken waarmee u oefent op tafel in groepjes. Vervolgens laat u uw kind het groepje aanwijzen met de letterkaartjes van het soort klanken dat u noemt.
 - de letterkaartjes liggen in groepjes op tafel
 - u zegt: “wijs het groepje met de korte klinkers (óf lange klinkers, óf bijzondere klinkers, óf doffe klinkers, óf medeklinkers óf bijzondere medeklinkers) aan”
 - wanneer het juist is, zegt u: “goed zo”
 - wanneer het niet juist is, wijst u het goede groepje aan en zegt u: “dit zijn de korte klinkers (óf lange klinkers, óf bijzondere klinkers, óf doffe klinkers, óf medeklinkers óf bijzondere medeklinkers)”
 - eventueel kunt u zeggen: “zoek het maar op in je spellingschrift”

Hieronder volgen enkele voorbeelden van oefeningen voor het schrijven van de letter(combinatie)s van één soort klanken (bijvoorbeeld alle korte klinkers of alle bijzondere klinkers). Bespreek eventueel vooraf, met behulp van het spellingschrift, over welk soort klanken de oefening gaat en wat dit voor een soort klanken zijn.

Benodigd materiaal: oefenschrift
pen of potlood
spellingschrift
vlakke ondergrond (tafel)

- ☐ U legt het oefenschrift en een pen of potlood voor uw kind op tafel en laat uw kind de letter(combinatie) opschrijven die hoort bij de klank die u noemt.
 - u zegt: “schrijf op de /../ (bijvoorbeeld “bijzondere klinker /ie/”)” (als uw kind aangeeft dat het de klank niet goed verstaan heeft, dan kunt u de klank herhalen of een woord geven waar de klank in voorkomt, bijvoorbeeld: “schrijf op de /ie/ van /kies/”)
 - als uw kind klaar is met schrijven, zegt u: “controleer maar door na te lezen”
 - wanneer het juist is, zegt u: “goed zo, zet er maar een krul achter”
 - wanneer het niet juist is, zegt u: “het is niet goed; kun je de fout ontdekken?”
 - eventueel kunt u zeggen: “zoek het maar op in je spellingschrift”
 - wanneer uw kind de fout verbetert, zegt u: “goed zo, zet er maar een krul achter”
 - wanneer uw kind de fout niet kan verbeteren, schrijft u zelf de goede letter(combinatie) op en zegt u: “dit is de /../, schrijf hem maar over”

- U legt het oefenschrift en een pen of potlood voor uw kind op tafel en laat uw kind één letter(combinatie) opschrijven die hoort bij het soort klanken dat u noemt.
 - u zegt: “schrijf eens één korte klinker (óf lange klinker, óf bijzondere klinker, óf doffe klinker, óf medeklinker óf bijzondere medeklinker) op”
 - als uw kind klaar is met schrijven, zegt u: “controleer maar door na te lezen”
 - vervolgens zegt u: “vertel me welke korte klinker (óf lange klinker, óf bijzondere klinker, óf doffe klinker, óf medeklinker óf bijzondere medeklinker) je hebt opgeschreven”
 - wanneer het juist is, zegt u: “goed zo, zet er maar een krul achter”
 - wanneer het niet juist is, zegt u: “het is niet goed; kun je de fout ontdekken?”
eventueel kunt u zeggen: “zoek het maar op in je spellingschrift”
 - wanneer uw kind de fout verbetert, zegt u: “goed zo, zet er maar een krul achter”
 - wanneer uw kind de fout niet kan verbeteren, schrijft u zelf de letter(combinatie) op die hoort bij de klank die uw kind wilde schrijven en zegt u: “dit is de /./, schrijf hem maar over”
- U legt het oefenschrift en een pen of potlood voor uw kind op tafel en laat uw kind twee (óf drie, óf vier, óf ...) letter(combinatie)s opschrijven die horen bij het soort klanken dat u noemt.
 - u zegt: “schrijf twee (óf drie, óf vier, óf ...) korte klinkers (óf lange klinkers, óf bijzondere klinkers, óf doffe klinkers, óf medeklinkers óf bijzondere medeklinkers) op”
 - als uw kind klaar is met schrijven, zegt u: “controleer maar door na te lezen”
 - vervolgens zegt u: “vertel me welke korte klinkers (óf lange klinkers, óf bijzondere klinkers, óf doffe klinkers, óf medeklinkers óf bijzondere medeklinkers) je hebt opgeschreven”
 - wanneer alles juist is, zegt u: “goed zo, zet er maar een krul achter”
 - wanneer niet alles juist is, zegt u: “het is niet helemaal goed; kun je een fout ontdekken?”
eventueel kunt u zeggen: “zoek het maar op in je spellingschrift”
 - wanneer uw kind een fout verbetert, zegt u: “heel goed”
als alles nu juist is, zegt u: “zet er maar een krul achter”
als nog niet alles juist is, zegt u: “kun je nog een fout ontdekken?”
 - wanneer uw kind geen fout kan verbeteren, zegt u welke letter(combinatie) niet goed is: “ik zal je helpen; in deze (wijs aan) zit een fout”
 - wanneer uw kind de fout verbetert, zegt u: “heel goed”
als alles nu juist is, zegt u: “zet er maar een krul achter”
als nog niet alles juist is, zegt u: “kun je nog een fout ontdekken?”
 - wanneer uw kind de fout niet kan verbeteren, schrijft u zelf de letter(combinatie) op die hoort bij de klank die uw kind wilde schrijven en zegt u: “dit is de /./, schrijf hem maar over”
als alles nu juist is, zegt u: “zet er maar een krul achter”
als nog niet alles juist is, zegt u: “kun je nog een fout ontdekken?”
- U legt het oefenschrift en een pen of potlood voor uw kind op tafel en laat uw kind alle letter(combinatie)s opschrijven die horen bij het soort klanken dat u noemt.
 - u zegt: “schrijf alle korte klinkers (óf lange klinkers, óf bijzondere klinkers, óf doffe klinkers, óf medeklinkers óf bijzondere medeklinkers) op”
 - als uw kind klaar is met schrijven, zegt u: “controleer maar door na te lezen”
 - vervolgens zegt u: “vertel me in welke volgorde je alle korte klinkers (óf lange klinkers, óf bijzondere klinkers, óf doffe klinkers, óf medeklinkers óf bijzondere medeklinkers) hebt opgeschreven”

- daarna laat u uw kind zelf controleren of het alle letter(combinatie)s geschreven heeft en zegt u: “pak je spellingschrift erbij en controleer of je ze allemaal hebt opgeschreven”
- wanneer alles juist is, zegt u: “goed zo, zet er maar een krul achter”
- wanneer niet alles juist is, zegt u: “kun je een fout ontdekken?”
- wanneer uw kind een fout verbetert, zegt u: “heel goed”
 - als alles nu juist is, zegt u: “zet er maar een krul achter”
 - als nog niet alles juist is, zegt u: “kun je nog een fout ontdekken?”
- wanneer uw kind geen fout kan verbeteren, laat u met behulp van het spellingschrift zien hoe uw kind het werk kan controleren en schrijft u zelf de letter(combinatie)(s) op die uw kind vergeten is te schrijven of verkeerd heeft geschreven

In het heen-en-weer-schrift voor de behandelaar of in het oefenschrift van uw kind kunt u schrijven hoe de oefening ging en of er eventueel opvallende dingen naar voren zijn gekomen. U kunt bijvoorbeeld schrijven in welk tempo uw kind de oefening uitvoerde, bij welke klanken en letter(combinatie)s het nog moest nadenken en welke klanken en letter(combinatie)s nog tot fouten leidden.